

Luostarinen Selja (OM)

Lähettilä: markku.latva-teikari@oikeus.fi
Lähetetty: 29. elokuuta 2014 9:12
Vastaanottaja: OM Oikeusministeriö; Heine Kirta (OM)
Aihe: Lausunto oikeusavun rakenneuudistuksesta

Oikeusministeriölle

Alla on Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuden lausunto otsikkoasiassa.

Markku Latva-Teikari, laamanni
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus
Keskuskatu 21
60100 SEINÄJOKI
Puh. 050-401 6111
Fax. 029 564 8911
markku.latva-teikari@oikeus.fi

Oikeusministeriö on pyytänyt Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuden lausuntoa seuraaviin kysymyksiin työryhmän mietinnöstä "Valtion oikeusaputoimistojen rakenneuudistus" (Mietintöjä ja lausuntoja 25/2014).

1. Kantanne julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan eriyttämiseen (mietinnön kohta 5.1)

Lausunto: Oikeusavun ja edunvalvonnan eriyttäminen on perusteltua. Näin esteellisyystilanteet vähenevät, oikeusavusta eriytettynä edunvalvonta voitaisiin toteuttaa yhtenevällä tavalla koko maassa ja oikeusavun luonne asianajotoiminatana ei hämärtyisi.

2. Kantanne kahdeksan oikeusapupiirin muodostamiseen (mietinnön kohta 5.2.1)

Lausunto: Oikeusaputoiminnalla ja poliisihallinnolla ei ole sellaisia yhteistoimintaa, jonka vuoksi oikeusaputoiminta pitäisi organisoida silmälläpitäen uutta poliisiorganisaatiota. Oikeusaputoiminta toimii kilpailutilanteessa yksityisen asianajotoiminnan kanssa. Tässä kilpailussa menestyminen edellyttää mahdollisimman yksinkertaista ja kevyttä hallinto-organisaatiota. Mietinnössä kuvattu kahdeksan oikeusapupiirin muodostaminen edellyttäisi nykytilanteeseen nähden kahden uuden piirijohtajan nimittämistä ja kahdeksan uuden toimiston johtajan nimittämistä. Johtajien määrä siis lisääntyisi vaikka toimistojen lukumäärä on viime vuosina radikaalisti vähentynyt. Vertailun vuoksi poliisihallinnon uudella organisaatiolla on päinvastoin pyritty vähentämään hallinnollisia johtajia, jotta voimavaroja voisi kohdentaa enemmän perustöihin.

3. Kantanne kuuden oikeusapupiirin muodostamiseen (mietinnön kohta 5.2.2)

Lausunto: Mikäli oikeusaputoiminta organisoidaan nykyisellä tavalla, jossa oikeusministeriön ja oikeusaputoimistojen välillä on oikeusapupiirit, on nykyisen kuuden oikeusapupiirin malli parempi kuin kahdeksan oikeusapupiirin malli. Ei ole mitään perusteltua syytä sille miksi oikeusministeriön ja oikeusaputoimistojen välissä pitäisi olla kahdeksan hallinnollista johtajaa, kun kuudellakin johtajalla hallinto tulee hoidetuksi.

4. Kantanne koskien tehtäväkuvia (mietinnön kohta 5.2.3)

Lausunto: Oikeusaputoimen johtajan toimenkuvan muuttaminen siten, että hän ei osallistuisi lainkaan asianajotoimintaan ja toimiston johtajan toimenkuvan muuttaminen siten, että hän ei hoitaisi lainkaan hallintotehtäviä, ei ole perusteltua. Kaiken hallinnon siirtäminen pois oikeusaputoimistolta etäännyttäisi tarpeettomasti hallintoa ja johtaisi todennäköisesti jäykempään hallintomenettelyyn. Asianajotehtävistä luopuminen etäännyttäisi oikeusaputoimen johtajan perustyöstä ja heikentäisi näin johtajan mahdollisuuksia ymmärtää oikeusavustajien ja sihteerien ongelmia.

5. Kantanne yhdentoista oikeusaputoimiston muodostamiseen (mietinnön kohta 5.3)

Lausunto: Yhdentoista oikeusaputoimiston perustaminen nykyisten 29 toimiston sijasta merkitsisi esteellisyystilanteiden kasvua ja tätä kautta valtion kustantaman oikeusavun menojen kasvua.

6. Kantanne keskusviraston perustamiseen (mietinnön kohta 5.4)

Lausunto: Oikeusapupiireistä luopuminen ja keskusviraston perustaminen voisi olla järkevä tapa organisoida oikeusaputoiminta. Keskusvirastomallissa hallinto voitaisiin hoitaa tehokkaasti ja mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Oikeusapupiirimallissa on vaikea muodostaa sellaisia oikeusapupiirejä, jossa jokaisessa piirissä olisi juuri oikea määrä hallintotehtäviä hoitavia henkilöitä. Nykyisin oikeusaputoimistoja on vain 29, joten ei ole estettä sille, että jokainen toimisto kävisi itsenäisesti tulosneuvottelut.

7. Kantanne oikeusapuviraston perustamiseen (mietinnön kohta 5.5)

Lausunto: Koko maan ollessa yksi oikeusaputoimisto eli oikeusapuvirasto, oikeusavustajat olisivat esteellisiä toimimaan vastapuolten avustajina. Tämä lisäisi esteellisyystilanteita ja siten valtion kustantaman oikeusavun menoja.

8. Parhaana pitämänne malli valtion oikeusaputoimistojen organisaatioksi ja perustelut kannallenne

Lausunto: Joko keskusvirastomalli ja tai sitten siten, että nykyisistä oikeusapupiireistä joka tapauksessa luovutaan ja hallinto keskitetään oikeusministeriöön. Nykyisessä tilanteessa, jossa oikeusaputoimistojen lukumäärä on ratkaisevasti pienentynyt alkuperäisestä, ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää oikeusapupiireihin perustuvaa väliporrasta. Oikeusministeriöön tulisi tällöin perustaa nykyisten oikeusaputoimen johtajien hallintotehtävien edellyttämä määrä oikeusapuhallinnosta vastaavia virkoja. Tällä tavoin hallinto voitaisiin hoitaa mahdollisimman tehokkaasti.

9. Muuta lausuttavaa koskien työryhmän mietintöä

Lausunto: Ei erityistä lausuttavaa